

Pracovník pro úpravu a přepravu lidských pozůstatků (kód: 69-012-H)

Autorizující orgán: Ministerstvo pro místní rozvoj
Skupina oborů: Osobní a provozní služby (kód: 69)
Týká se povolání: Pracovník pro úpravu a přepravu lidských pozůstatků
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 3

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Provedení převozu lidských pozůstatků a ostatků	3
Obstarání úkonů při smutečních obřadech	3
Přechodné ukládání lidských pozůstatků do doby pohřbení.	3
Omývání, uzavření tělních otvorů, holení, kosmetická úprava, oblékání a další úpravy lidských pozůstatků do rakví při přípravě smutečních obřadů nebo ve spolupráci s pozůstalými	3
Aplikování základních zásad pohřbívání v poradenství pro pozůstalé	3
Úklid, čištění a dezinfekce prostorů aut, transportních rakví, márnic a chladících zařízení	3

Platnost standardu

Standard je platný od: 15.08.2012 do: 06.12.2020

Kritéria a způsoby hodnocení

Provedení převozu lidských pozůstatků a ostatků

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Definovat pietní a ekologické zacházení s lidskými pozůstatky a lidskými ostatky včetně rozlišení těchto pojmů	Ústní ověření
b) Vyjmenovat doklady potřebné k převzetí lidských pozůstatků a lidských ostatků k převozu a řídit se pokyny daných prohlížejícím lékařem nebo pokyny pověřeného orgánu hygienické služby, příp. Státního úřadu pro jadernou bezpečnost	Ústní ověření
c) Uvést, kdo a za jakých podmínek nařizuje a hradí převoz lidských pozůstatků k soudní, vědecké nebo zdravotní pitvě	Ústní ověření
d) Určit podmínky, za kterých smí být proveden převoz v transportním vaku	Ústní ověření
e) Předvést přípravu, označení a vybavení transportní a konečné rakve včetně sepsání záznamu příjmu objednávky k převozu z místa úmrtí podle zadání	Praktické předvedení
f) Vyhотовit záznam do jízdního výkazu s uvedením času převozu, trasy převozu (počátek a konec), počet ujetých kilometrů, případně jiné údaje (oblékání, čekání a jiné) o skutečnostech, které významně ovlivňují provedení služby	Praktické předvedení
g) Předvést přípravu lidských pozůstatků k uložení do transportní rakve včetně jejich označení jménem tak, aby byla možnost kdykoliv ověřit totožnost (např. zajistit páskou z PVC na kotník nebo zápěstí)	Praktické předvedení
h) Předvést manipulaci s lidskými pozůstatky při ukládání na nosítka, do transportního vaku a do transportní rakve (řidič a závozník)	Praktické předvedení
i) Předvést ukládání rakve s lidskými pozůstatky a vaku s lidskými pozůstatky do pohřebního vozu (řidič a závozník)	Praktické předvedení
j) Popsat zákonem stanovené vybavení pohřebního vozu nebo pohřební přestavby vozu	Ústní ověření
k) Uvést zásady a lhůty pro převoz lidských pozůstatků po pracovní době (v pohotovostním režimu)	Ústní ověření
l) Vysvětlit hlavní kritické body (hygienické, bezpečnostní i pietní) při manipulaci s lidskými pozůstatky nalezenými mimo zdravotnické zařízení, v obydlích, na veřejných prostranstvích, při dopravní nehodě nebo ve volné přírodě	Ústní ověření
m) Popsat postup přípravy převozu lidských pozůstatků za hranice ČR a vybavení transportní rakve podle Berlínské a Štrasburské mezinárodní smlouvy	Ústní ověření
n) Vyjmenovat doklady nutné k zajištění mezinárodního převozu lidských pozůstatků nebo ostatků	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Obstarání úkonů při smutečních obřadech

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vybrat vhodný společenský oděv a obuv, zvážit použití pokrývky hlavy	Praktické předvedení
b) Popsat nezbytné úkony a činnosti při přípravě a v průběhu smutečního rozloučení v kostele nebo v obřadní síni, při pohřbu do země nebo hrobky	Ústní ověření
c) Určit podmínky pro vystavení těla zemřelého v otevřené rakvi a popsat činnosti při přípravě a v průběhu takové výstavy	Ústní ověření
d) Určit, jak umístit v obřadní síni rakev na katafalk, kam rozmístit donesené květinové dary (věnce, kytice se stuhami, podle kterých je možné určit dárce) a kam ukládat dary nejbližších pozůstalých	Praktické předvedení
e) Stanovit, kdy zpravidla končí smuteční obřad v občanské obřadní síni, v kostele nebo na veřejném pohřebišti	Ústní ověření
f) Po ukončení obřadu včetně spuštění rakve provést zpětný zásyp hrobu, demontáž použitého bednění, uložení květinových darů na rov hrobu a následný úklid, případně umytí vlastního nebo i sousedních hrobů	Praktické předvedení
g) Popsat postup při pohřbení zpopelněním (převzetí urny se zpopelněnými ostatky z krematoria a předání objednavateli)	Ústní ověření
h) Předvést smísení zpopelněných lidských ostatků se zemí do anonymního společného hrobu včetně zápisu s podpisem odpovědné a provádějící osoby	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Přechodné ukládání lidských pozůstatků do doby pohřbení.

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyjmenovat zákonem stanovené podmínky pro prostory pro přechodné ukládání lidských pozůstatků	Ústní ověření
b) Popsat obvyklá vybavení prostor pro ukládání lidských pozůstatků	Ústní ověření
c) Vyjmenovat údaje vedené v evidenci o lidských pozůstatcích přijatých k přechodnému uložení	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Omývání, uzavření tělních otvorů, holení, kosmetická úprava, oblékání a další úpravy lidských pozůstatků do rakví při přípravě smutečních obřadů nebo ve spolupráci s pozůstalými

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat způsoby úpravy lidských pozůstatků před jejich uložením do konečné rakve	Ústní ověření
b) Vyjmenovat možnosti ošetření lidských pozůstatků zpomalujících posmrtné změny a rozlišit pojmy konzervace a balzamacce lidských pozůstatků	Ústní ověření
c) Omýt, uzavřít tělní otvory, oholit, učesat a kosmeticky upravit lidské pozůstatky určené pro výstav v otevřené rakvi	Praktické předvedení
d) Předvést postup svlékání a oblékání upravených lidských pozůstatků do rubáše nebo do šatů podle zadání	Praktické předvedení
e) Určit podmínky, za kterých je možné, vyžádá-li si zákazník službu, uložení zesnulého do konečné rakve již v místě úmrtí (zpravidla v bytě, účast pozůstalých při oblékání a ukládání lidských pozůstatků do rakve)	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Aplikování základních zásad pohřbívání v poradenství pro pozůstalé

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vysvětlit význam pohřebního rituálu a předložit argumenty pro důstojné rozloučení se zemřelým	Ústní ověření
b) Vysvětlit, co je možné udělat v případě očekávaného úmrtí doma (jak splnit oznamovací povinnost o úmrtí, jak pomoci pozůstalému v posledním kontaktu s tělem zemřelého, kdy je nutné kontaktovat pohřební službu, jak zmírnit chorobný strach z těla zemřelého a z jeho pohřbení zaživa)	Ústní ověření
c) Objasnit postup při objednávání pohřbu a hrobového místa (především po vyzvednutí urny), popsat průběh pohřebních obřadů nad rakví (občanských i náboženských, způsob kondolence)	Ústní ověření
d) Předložit argumenty podporující skutečnost, že „pohřeb bez obřadu“ může způsobit závažné právní i psychické problémy blízkým i vzdáleným pozůstalým	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Úklid, čištění a dezinfekce prostorů aut, transportních rakví, márníc a chladicích zařízení

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyjmenovat přípravky použitelné pro dezinfekci pohřebního vozu, transportních rakví, márníc a chladicích zařízení	Ústní ověření
b) Provést desinfekci vybraného objektu, použít osobní ochranné prostředky a zajistit ochranu životního prostředí	Praktické předvedení
c) Zacházet s nástrojem a pomůckou podle zásad bezpečnosti a hygieny práce	Praktické předvedení
d) Vysvětlit na příkladech kritické hygienické body a místa kritická pro zranění nebo zavlečení nákazy do organismu. Uvést, kdy a za jakých podmínek lze chladicí zařízení čistit	Ústní ověření
e) Vysvětlit způsob dezinfekce pracovního oděvu a pomůcek, popř. způsob jejich detoxikace nebo likvidace (bylo-li při převozu podezření, že šlo o lidské pozůstatky osoby, která v době úmrtí byla nakažena infekčními onemocněními, vyvolanými vysoce rizikovými biologickými agens a jejich toxiny). Vysvětlit důvody pro oddělení šatny špinavé a čisté, separátní pračky na montérky, separátního sociálního zařízení, sprchy	Ústní ověření
f) Určit místo, oddělené od běžného odpadu, kam ukládat zbytky rakví, polštářů, oděvů, kytic, stuh apod. Uvést, které vlastnosti činí tento odpad z pohřebnictví nebezpečným (infekčnost) a jak může provozovatel nakládat s infekčními odpady pohřební služby podle zákona o odpadech	Ústní ověření
g) Upozornit, že lidské pozůstatky a ostatky, včetně pevných implantátů, nejsou odpadem nebo věcí v občanskoprávním smyslu, kterou lze vlastnit, dědit nebo s ní obchodovat	Ústní ověření
h) Obaly a zbytky čisticích a úklidových prostředků likvidovat podle předpisů na ochranu životního prostředí	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy. Klade důraz nejen na hygienické, ale i etické aspekty manipulace s lidskými pozůstatky. Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO). Zdravotní způsobilost není vyžadována.

Po celou dobu hodnocení je sledováno nejen dodržování hygienických předpisů, předpisů bezpečnosti práce, dodržování časového harmonogramu, ale i to, zda uchazeč po celou dobu práce dodržoval zásady piety, důstojnosti a slušnosti při práci s lidskými pozůstatky (potlačil profesionální otrlost). Praktické předvedení manipulace s lidskými pozůstatky musí být provedeno vždy ve dvojici, buďto s figurantem nebo s dalším uchazečem o profesní kvalifikaci. Na rakev a víko rakev je zakázáno odkládat jakékoliv pomůcky a pracovní předměty. Při práci nejíst a nekouřit.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil pro všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba anebo jeden autorizovaný zástupce autorizované fyzické nebo právnické osoby.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

- a) Střední vzdělání s maturitní zkouškou technického směru a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti provozování pohřební služby, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.
- b) Profesionální kvalifikace pracovník pro úpravu a přepravu lidských pozůstatků a střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti provozování pohřební služby, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.

Další požadavky:

- Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, který nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), nebo nemá osvědčení o profesní kvalifikaci 75-001-T Lektor dalšího vzdělávání, musí být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ve znění pozdějších předpisů, a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.
- Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, musí být schopna organizačně zajistit zkušební proces včetně vyhodnocení na PC a vydání jednotného osvědčení (stačí doložit čestným prohlášením).

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost předložením dokladu nebo souboru dokladů o získání odborné způsobilosti autorizujícímu orgánu nebo jiným postupem stanoveným autorizujícím orgánem.

Žádost o autorizaci naleznete na stránkách autorizujícího orgánu: www.mmr.cz

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Autorizovaná osoba zajistí formou smlouvy místo k provedení praktické části zkoušky (vždy se manipuluje s reálnými dosud neupravenými lidskými pozůstatky v provozovně pohřební služby). Toto místo musí odpovídat požadavkům BOZP a PO. Autorizovaná osoba musí během zkoušky zaručit dodržování zásad hygieny a pietní ochrany osobnosti zemřelého a osobně zajistit, aby s mrtvým lidským tělem bylo nakládáno uctivě a důstojně. Pořizování audiovizuálních záznamů z průběhu zkoušky je zakázáno.

Pokud nebude uchazeč oblečen do vhodného pracovního oděvu a obuvi a nebude mít ochranné pomůcky a vhodné nástroje, zkouška se nesmí zahájit. Práci nesmí dále vykonávat uchazeč, který má otevřené poranění, zejména na rukou. Pokud dojde k poranění během manipulace s lidskými pozůstatky, musí se nechat neprodleně ošetřit a zkouška se přerušit.

Autorizovaná osoba zajistí v blízkosti práce možnost očisty alespoň studenou vodou a desinfekčními ubrousky a v místě stálého pracoviště i teplou vodu včetně desinfekčních prostředků.

Autorizovaná osoba zajistí příslušné pracovní nářadí a pomůcky, kosmetické nástroje a přípravky, rakev, transportní vak a sadu dezinfekčních prostředků. Není-li denní osvětlení dostatečné, musí mít venkovní pracoviště po dobu, kdy se na něm zkouší, zajištěno umělé osvětlení odpovídající intenzity.

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam svého materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnotícím standardu pro účely zkoušky. Pokud žadatel bude při zkouškách využívat materiálně-technické vybavení jiného subjektu, přiloží k žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace smlouvu (popřípadě smlouvu) umožňující jeho užívání nejméně po dobu 5 let ode dne podání žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace.

Doba přípravy na zkoušku

Celková doba přípravy na zkoušku (včetně případných časů, kdy se uchazeč připravuje během zkoušky) je 20 až 30 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky (bez času na přestávky a na přípravu) je 6 až 8 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být rozložena do více dnů.

Autoři standardu

Autoři hodnotícího standardu

Hodnotící standard připravila SR pro ostatní služby, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině

Ing. Václav Graf

Sdružení pohřebnictví

Pohřební ústav hl. m. Prahy

Katedra sociologie a andragogiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci